

MEMÒRIA DE PRÀCTICUM

PLA D'INTERVENCIÓ INDIVIDUAL EN LA DISLÈXIA I SUPORT A
LES FAMÍLIES EN EL TRASTORN PER DÉFICIT D'ATENCIÓ I
HIPERACTIVITAT

Alumne: M^aVictoria Jubert Anfrons
Tutora: María Ángeles Mejías Buitrago
Data d'entrega: 15 de Juny del 2013

ÍNDEX

[Introducció](#)

[Context de la intervenció: descripció i anàlisi](#)

[Context d'educació formal](#)

[Subjectes](#)

[Fonamentació teòrica i legal](#)

[Legislació](#)

[Supòsits teòrics del projecte](#)

[Què és el TDA-H](#)

[Què és la Dislèxia](#)

[Què és el Trastorn de l'Espectre Autista](#)

[Metes i objectius previstos](#)

[Descripció del projecte de pràctiques](#)

[Introducció](#)

[Taller TDA-H per a pares](#)

[Intervenció alumne amb Dislèxia](#)

[Taller competència socials per alumnes amb TEA](#)

[Modificacions del pla de treball previst](#)

[Exposició, anàlisi i dissecció dels resultats](#)

[Conclusions i propostes](#)

[Bibliografia i webgrafia](#)

[Annexos](#)

[Qüestionari d'avaluació](#)

[Graella diària](#)

[Material centre](#)

INTRODUCCIÓ

L'any 2009-2010 vaig començar els estudis de psicopedagogia i, des de llavors, he cursat gran quantitat d'assignatures que m'han ajudat a adquirir els conceptes bàsics que configuren la perspectiva de treball i d'intervenció en diferents contextos educatius. Aquesta formació teòrica constitueix una base essencial per al meu futur professional i, les assignatures del Pràcticum I i II, m'han servit per aproximar-me a la pràctica educativa en un context real d'intervenció.

A continuació faré un breu resum del context d'intervenció educativa en el qual he realitzat les pràctiques. El centre és una Unitat de Diagnòstic i Tractament dels Trastorns de l'Aprenentatge (UDITTA); és un centre privat situat a Vilanova i la Geltrú on hi treballa un grup multidisciplinar de professionals, compost per quatre serveis principals:

- Logopèdia.
- Psicologia clínica.
- Psicopedagogia.
- Psiquiatria.

Per tan, el centre es troba emmarcat dins l'àmbit de l'educació bàsica de 0-18 anys, donant suport i assessorament a diferents nivells i contextos de l'educació formal, des d'una perspectiva contextual, sistèmica i procedimental (assegura una proposta educativa).

Les intervencions que es duen a terme a través d'una pràctica privada de la professió són:

- L'assessorament curricular, didàctic i metodològic.
- La orientació i la intervenció psicopedagògica en totes les àrees, així com per al desenvolupament acadèmic, personal i per a la transició a la vida activa.
- L'assessorament a les famílies.
- La col·laboració en l'establiment de vincles família-escola-comunitat.
- La integració de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Formació permanent a través de xerrades i cursos adreçats a professionals relacionats amb el món de l'educació. Respecte a aquest punt, el centre ha creat fa molt poc l'associació Forma-TAN (Formació en els Trastorns de l'Aprenentatge i el Neurodesenvolupament) sense ànim de lucre, a través de la qual s'ofereix formació a professionals vinculats amb el món de l'educació, proporcionant crèdits reconeguts pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

La intervenció del centre es realitza mitjançant tasques col·laboratives i estratègiques, de clara dimensió social, per elaborar una representació conjunta de la situació d'intervenció que es comparteix i aconseguir gradualment cotes d'autonomia progressivament més altes. En aquest sentit, la manera de treballar que he pogut viure ha estat realment una tasca d'equip, a través de compartir coneixements, de fer reunions per abordar casos o temàtiques importants per a tothom i d'intentar que les relacions entre el triangle estudiant-família-escola hagin estat més beneficioses per a tots.

CONTEXT DE LA INTERVENCIÓ: DESCRIPCIÓ I ANÀLISI

CONTEXT D'EDUCACIÓ FORMAL

El context on he realitzat les pràctiques s'emmarca dins de la intervenció educativa en l'àmbit de l'educació bàsica de 0 a 18 anys. A grans trets, les intervencions que es duen a terme són:

- Diagnòstic.
- Atenció a la diversitat.
- Assessorament per a la elaboració de PI a alumnes amb NEE.
- Educació especial.
- Orientació i intervenció psicopedagògica per al desenvolupament acadèmic i personal, i per a la transició a la vida activa.
- Assessorament a les famílies.
- Col·laboració en l'establiment de vincles família-escola-comunitat.

SUBJECTES

Un dels objectius principals ha estat conèixer els subjectes i establir quines són les seves necessitats per tal de millorar o canviar la situació objecte de la intervenció assessora.

Aquest projecte s'orienta a diversos subjectes segons les intervencions proposades. Abarca tan l'àmbit individual com el grupal i la pràctica educativa es duu a terme en el context d'intervenció individual, d'aula-equip, a nivell de centre i en la comunitat de pares i mares d'alumnes.

- A nivell individual: Alumna de 5è de primària diagnosticada de dislèxia. Derivada de la UTAE (Unitat de Trastorns de l'Aprenentatge Escolar), no pren cap tipus de medicació. És una nena molt intel·ligent, amb bona autoestima i sense cap tipus de dificultat familiar ni social.

S'ha fet un seguiment amb:

- Família.
- Tutora de l'escola.
- UTAE.
- A nivell grupal:
 - Pares i mares d'alumnes que acudeixen a UDITTA.
 - Alumnes taller TEA: 5 nens i 1 nena d'entre 8 i 12 anys, tots amb TEA, tres d'ells comòrbids amb TDA-H.

FONAMENTACIÓ TEÒRICA I LEGAL

LEGISLACIÓ

Per tal de dur a terme aquest projecte, he tingut en compte certs requisits a nivell legal, com són:

Normativa de referència (Llei 12/2009 d'educació, article 27): sobre la participació de les famílies en el procés educatiu, les associacions de pares i mares i el suport formatiu a les famílies.

1. El Govern ha d'impulsar programes de formació que afavoreixin la implicació de les famílies en l'educació dels fills.

2. El Govern ha de promoure l'intercanvi d'experiències sobre les estratègies amb què les famílies eduquen llurs fills. Aquests programes s'han de promoure tant des de l'àmbit de l'escola i les associacions de mares i pares d'alumnes com des dels ens locals i altres àmbits i institucions socials.

Normativa de referència (Llei 14/2010, article 37, article 40 i article 104): sobre els drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

1. La responsabilitat primordial de la criança i la formació dels infants i els adolescents correspon als pares i les mares o a les persones que en tenen atribuïda la tutela o la guarda, d'acord amb el que disposa la legislació vigent.

La Llei Orgànica 15/1999 del 13 de desembre de Protecció de Dades de Caràcter Personal (L.O.P.D.): té per objecte garantir i protegir les llibertats públiques i els drets fonamentals de les persones físiques en el que concerneix al tractament de les dades personals.

SUPÒSITS TEÒRICS DEL PROJECTE

Principis generals

En referència a l'alumnat que requereix una atenció educativa diferent a la ordinària, la Llei Orgànica d'Educació esmenta els principis base que s'han de tenir ben presents:

- Qualitat educativa.
- Equitat i garantia d'igualtat d'oportunitats.
- Principi d'inclusió i de normalització.
- Atenció a la diversitat.

El paradigma crític i el plantejament reflexiu¹, tenint en compte la dimensió investigadora, ha estat sens dubte el meu marc teòric bàsic com a concepció del professional. Des d'aquesta perspectiva, penso que un psicopedagog ha de

¹ Vilar (1999, pàg. 401)

ser capaç d'analitzar i comprendre el context abans d'estructurar les actuacions, per tal de no aplicar de manera mecànica les estratègies apreses. En aquest sentit, hi ha una estreta relació entre la teoria (formació permanent) i la pràctica professional.

Des d'aquest paradigma, el professional esdevé un agent actiu dins de la construcció del saber professional, perquè no aplica directament estratègies preestablertes, sinó que construeix respostes "a mida" per a cada necessitat. En aquest supòsit, he tingut en compte la importància del procés d'aprenentatge i les característiques individuals, des d'una perspectiva cooperativa.

Penso que és important no només al llarg del Pràcticum sinó durant tota la vida, anar desenvolupant un ventall d'habilitats de recerca, anàlisi i creativitat, per tal d'aconseguir l'anomenada professionalitat ampliada (formació continuada, metodologia cooperativa, reflexió entre teoria i pràctica).

Intervenció

Per al disseny, la recollida de dades i la interpretació he fet ús del model sistèmic (Bertalanffy, 1969) per a tenir en compte tots els contextos i els agents implicats, a través de la observació, l'exploració i la recerca d'informació. En un context d'actuació com el del centre on he fet les pràctiques penso que és molt important intentar compaginar totes les informacions del triangle interactiu (C. Coll, 1994) família-alumne-escola per tal d'ajustar al màxim el diagnòstic i el tractament.

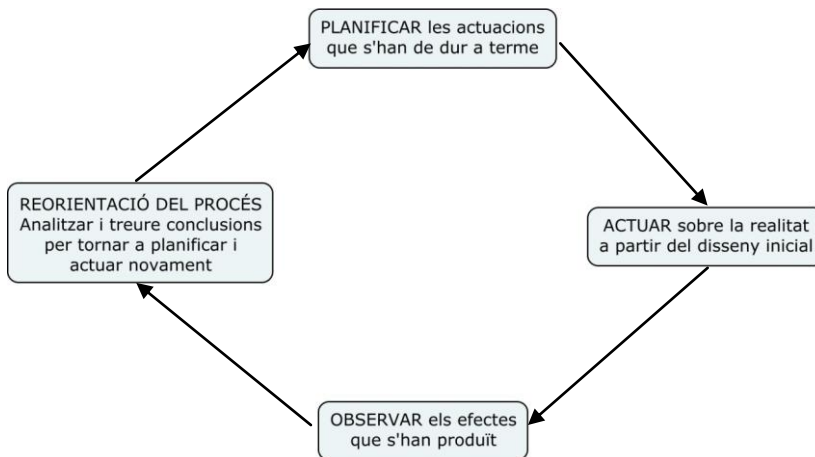
En quan al procés, he tingut en compte el model col·laboratiu des d'un enfocament educacional constructiu (C. Coll i C. Monereo), per tal d'acurar la intervenció en el Triangle Interactiu. El model col·laboratiu compta amb la interrelació dels diferents agents mitjançant el diàleg, per tal de potenciar els recursos i les solucions, tot creant una relació de respecte mutu.

Pel que fa al contingut, les intervencions han anat destinades a fomentar estratègies per a la consecució de l'aprenentatge significatiu (Ausubel, 1963), per a guiar el procés d'ensenyament-aprenentatge en l'àmbit de l'educació formal a través d'un enfocament socioconstructivista (Vigostky) que promou la intencionalitat educativa.

Pel que fa al paper del psicopedagog, penso que s'ha de tenir la visió del nen com a sistema obert, el qual interacciona amb els agents externs, autorregulant-se i, d'aquesta manera, canviar cap a estats de més organització. Comparteixo amb Bronfenbrenner la seva visió sistèmica en la qual es concep la idea de transició ecològica, que hem de tenir present els professionals a l'hora de fer un abordatge integral del nen. Crec que és important conèixer el seu mesosistema, és a dir, els àmbits més propers que poden influir en el seu desenvolupament, els rols que va assumint a poc a poc...

Procés d'avaluació

El model que m'ha semblat més apropiat com a guia de tot el procés és el model d'Investigació-Acció², propi del paradigma cricitoreflexiu esmentat anteriorment. Consta de quatre fases caracteritzades de manera circular per evidenciar que és un procés continu:

Les característiques més destacades d'aquest model, segons Kemmis i McTaggart (1988) són les següents:

- És un procés participatiu i col·laboratiu.
- És un procés introspectiu que permet l'autocrítica.
- És un procés sistemàtic d'aprenentatge, orientat a la pràctica.
- Incita a teoritzar sobre la pràctica.
- Realitza anàlisis crítics sobre els aconteixements.
- Provoca canvis cada cop més amplis.

Aquests mateixos autors expliquen quines són les fites que el model d'investigació-acció es proposa:

- Millorar i/o transformar la pràctica social i/o educativa, a la vegada que procura una millor comprensió d'aquesta pràctica.
- Articular de manera permanent la investigació, l'acció i la formació.
- Apropar-se a la realitat.
- Convertir als pràctics en investigadors.

² K. Lewin, 1946

QUÈ ÉS EL TDA-H

Definició

El trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDA-H) és un trastorn d'origen neurobiològic que s'inicia en l'edat infantil i afecta entre un 3-10% dels nens en edat escolar.

Els símptomes principals són la hiperactivitat, la impulsivitat i el dèficit d'atenció.

- *Hiperactivitat*: es manifesta per un excés de moviments en situacions en les que resulta inadequat fer-ho i en diferents àmbits (casa i escola). Tenen grans dificultats per a estar quiets quan les situacions ho requereixen (s'aixequen de la cadira, ho toquen tot, no paren quiets, semblen "moguts per un motor"). Són sorollosos i parlen en excés durant activitats que requereixen tranquil·litat.
- *Inatenció*: es caracteritza per dificultats per a mantenir l'atenció en tasques que suposen un esforç mental sostingut. Sovint sembla que no escoltin, els costa seguir ordres i instruccions i tenen dificultats per a organitzar tasques i activitats amb tendència als oblots i a perdre o deixar-se objectes. Es solen distreure amb facilitat davant estímuls irrellevants.
- *Impulsivitat*: es manifesta per impaciència, dificultat per a aplaçar respostes o esperar el torn. Sovint interrompen i donen respostes precipitades abans de que s'hagin completat les preguntes. En general es caracteritzen per actuar sense pensar, no avaluant les conseqüències de la conducta.

Els nens i adolescents amb TDA-H tenen problemes per a controlar el seu comportament i ajustar-se a les normes, presentant així dificultats d'adaptació familiar, escolar i/o social.

Tipus de TDA-H

El DSM-IV-TR (Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals, quarta edició, text revisat) de l'Associació Americana de Psiquiatria (2001) classifica el TDA-H en tres tipus:

- 1- TDA amb predomini del dèficit d'atenció: quan el símptoma principal és el dèficit d'atenció.
- 2- TDA-H amb predomini hiperactiu-impulsiu: la conducta que predomina és la de la hiperactivitat-impulsivitat.
- 3- TDA-H tipus combinat: es troben presents els tres símptomes principals (inatenció, hiperactivitat i impulsivitat).

Detecció i diagnòstic

Qui ha de fer el diagnòstic?

Tot i que el diagnòstic del TDA-H ha de ser realitzat per especialistes per ajustar-lo al màxim (no sempre es presenta sol, acostuma a haver-hi comorbiditat), la detecció i identificació dels primers símptomes sol produir-se en els entorns habituals de l'alumne: l'espai familiar i el centre educatiu. Al centre es solen passar el WISC-IV-R, l'Escala Connors per a pares i mestres, l'Inventari de conducta infantil (Achenbach i Edelrock) i BADYG.

Què s'ha de tenir present?

- Els símptomes s'han d'haver instal·lat abans dels 7 anys.
- Els símptomes han hagut d'estar presents ininterrompudament almenys durant els últims 6 mesos.
- Els símptomes han de manifestar-se en 2 o més àmbits (escola, casa, etc).
- S'ha de tenir evidència clínica de que els símptomes provoquen algun perjudici en la vida social, acadèmica, etc.
- No ha d'existir cap condició mèdica que pugui explicar els símptomes.

Símptomes principals (DSM-IV-TR)	
Inatenció	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dificultats per mantenir l'atenció focalitzada en tasques lúdiques, escolars, laborals, etc. Evita o es nega a comprometre's en activitats que requereixen un esforç mental sostingut. ▪ Sembla no escoltar quan se li dirigeix la paraula. ▪ Falla freqüentment en l'intent de seguir instruccions i en completar tasques encomanades (no degut a conductes oposicionista o a baix nivell intel·lectual). ▪ Dificultats per organitzar-se. ▪ Freqüentment perd les coses. ▪ Es distreu amb facilitat. ▪ Freqüentment s'oblida de certes coses.
Hiperactivitat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mou constantment parts del cos, juga, no pot estar quiet (en situacions inapropiades). ▪ Freqüentment presenta dificultats per gaudir d'activitats d'oci o descans. ▪ Sembla que tingui el motor activat tot el dia (TV botó ON). ▪ Verborrea.

Impulsivitat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contesta abans que se li hagi acabat de formular la pregunta. ▪ Dificultat per esperar el seu torn (de paraula, en jocs, etc). ▪ Interromp constantment les activitats alienes (converses, jocs, etc).
Altres símptomes	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comportament temerari. ▪ Dèficit en la distribució de l'esforç motivacional. ▪ Dificultat per a seguir comportaments reglats. ▪ Agressivitat. ▪ Dèficit de regulació del to emocional. ▪ Dèficit en habilitats socials. ▪ Dificultats en el rendiment acadèmic. ▪ Dispràxies (alteracions lleugeres en la motricitat).

Tractament

Està compostat per diversos elements³:

- Familiar: pautes per als pares.
- Escolar: [protocol de TDA-H per la intervenció a l'aula](#).
- Psicopedagògica: reeducació.
- Clínica (psicologia + farmacologia): a valorar pel psiquiatre.

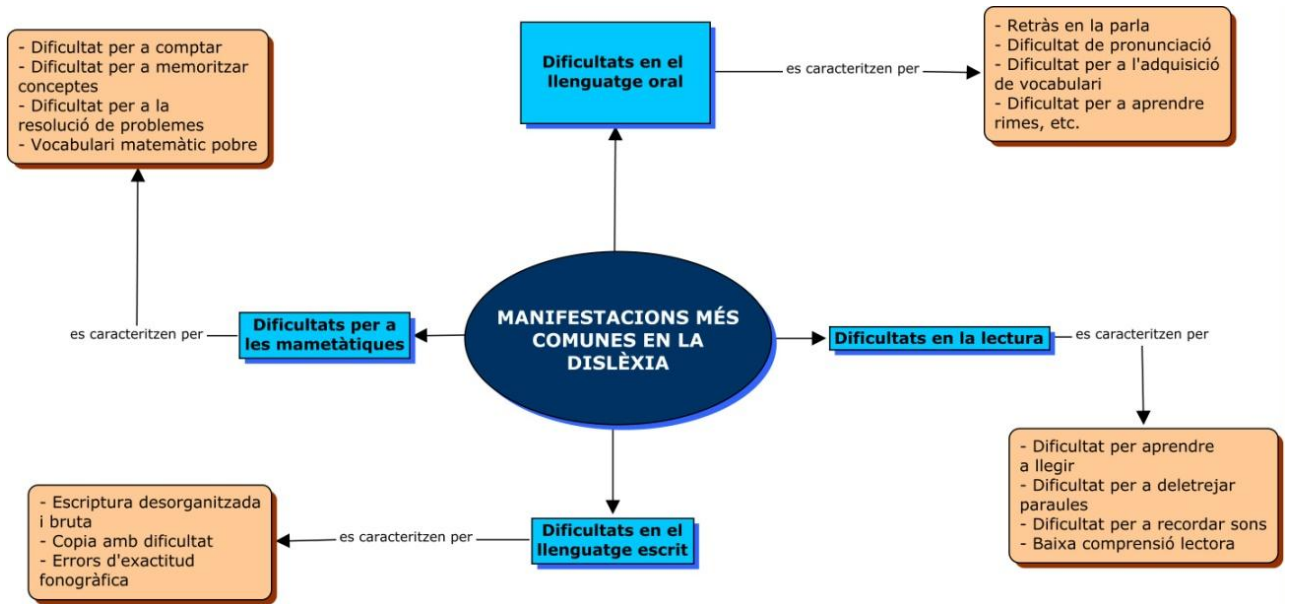
QUÈ ÉS LA DISLÈXIA

Definició

La dislèxia és un trastorn de l'aprenentatge que afecta principalment les habilitats implicades en la lectura fluent de les paraules i en la seva escriptura, en absència d'alteracions neurològiques i/o sensorials que ho justifiquin i havent rebut prèviament oportunitats escolars per al seu aprenentatge. Es dona al marge de les habilitats intel·lectuals i la gravetat depèn sovint de la qualitat i precocitat amb què s'hagi donat suport a l'alumne tan en l'àmbit familiar com en l'escolar. És un trastorn bastant comú dintre les aules, la prevalència d'afectats s'estima al voltant del 4 i el 10% en la població general, tenint major incidència els nens que les nenes (de 5 a 10 vegades més).

La dislèxia es divideix en dos tipus, l'adquirida i l'evolutiva. Només parlaré de l'evolutiva, que és la que he pogut veure en el cas del qual he fet seguiment. Amb l'ajuda del programa CMAP TOOLS he elaborat aquest mapa conceptual per a descriure les manifestacions més comunes en la dislèxia:

³ <http://www.gencat.cat/>

Els errors en la lectoescriptura tenen dues naturaleses i les següents característiques:

D'exactitud	De velocitat
<ul style="list-style-type: none"> ▪ No lectura: no llegeix una paraula per desconeixement. ▪ Vacil·lació: període de latència llarga, l'alumne dubta. ▪ Repetició: tan en lectura com en escriptura, es repeteixen síl·labes o paraules senceres. ▪ Rectificació: corregeix l'error quan es dona compte. ▪ Substitució/adivinació: es canvien sons (ex: <i>fine</i> per <i>cine</i>) o paraules (ex: <i>principi</i> per <i>principal</i>). ▪ Rotació: confusió de grafemes simètrics (ex: <i>b-d</i>, <i>p-q</i>). ▪ Addició: afegir sons i/o síl·labes (ex: <i>tisores</i> per <i>estisores</i>). ▪ Omissió: omet paraules degut a la impulsivitat. ▪ Inversió: canvia la seqüència de les lletres (ex: <i>prim</i> per <i>pirm</i>). ▪ Unió: de paraules monosil·làbiques (ex: <i>vaig a la dutxa</i> per <i>vaig ala dutxa</i>). ▪ Fragmentació: separació de paraules (ex: <i>cocodril</i> per <i>coco dril</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sil·labeig: afecta a la fluïdesa/velocitat. ▪ Denegació: omissió intencional. ▪ Lectura mecànica veloç: errors d'exactitud, falta de comprensió i d'entonació. ▪ No puntuació: no respectar els signes de puntuació. ▪ Ralentització: lectura molt lenta tot i tenir bones habilitats de decodificació. ▪ Labialització (propi de la lectura interior): mou els llavis com si estigués llegint en veu alta. ▪ Subvocalització: repetir mentalment les paraules que es llegeixen. ▪ Assenyalar: marcar el punt de lectura per no perdre's. ▪ Regressió: rellegir el text pels errors comesos anteriorment. ▪ Lectura arrossegada: allargar les paraules per evitar interrupcions. ▪ Salt de paràgrafs: omisió d'un o més paràgrafs.

Igual que en el TDA-H, la dislèxia ha de ser diagnosticada per un professional mitjançant proves específiques que ajudin a determinar el tipus concret de dificultats que presenta i el grau d'afectació. Al centre, sobretot es passen l'ITPA i el BADYG.

Tractament

Està compostat per diversos elements⁴:

- Familiar: [pautes per als pares](#).
- Escolar: [protocol per a determinar els indicadors de dislèxia dins l'aula](#).
- Psicopedagògica: reeducació.

QUÈ ÉS EL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

Definició

El trastorn de l'espectre autista (TEA) és un grup de trastorns del desenvolupament neurològic que es manifesta obstaculitzant l'aprenentatge d'habilitats de comunicació i de relacions socials. Paral·lelament, el desenvolupament també es veu interferit per la presència d'interessos restringits inusualment forts, comportament repetitiu i dificultats per afrontar canvis inesperats. El terme espectre es refereix a una àmplia gamma de símptomes, habilitats i nivells de discapacitat que poden presentar les persones que el pateixen. En el DSM-IV ja no hi haurà diferències entre Autisme, Síndrome d'Asperger, Síndrome de Rett, etc., sinó que passaran a anomenar-se Trastorn de l'Espectre Autista; no importarà tan si té o no cert subtipus sinó la gravetat.

Les causes del Trastorn de l'Espectre Autista (TEA) són de base genètica, però possiblement associades a factors ambientals que interactuen amb aquestes. Els símptomes del TEA es manifesten des de molt petits, tot i que el diagnòstic no es fa abans dels tres anys. Afecta a 1 de cada 150 nens aproximadament, sent el percentatge major en nens que en nenes (proporció 4-1 aproximadament). La comorbiditat d'altres trastorns amb el TEA és freqüent i el diagnòstic es fa més complicat.

⁴ <http://www.gencat.cat/>

COMORBIDITAT TEA (Noterdaeme et al., 2010)
▪ Discapacitat intel·lectual
▪ Trastorns d'ansietat
▪ Trastorn Obsessiu Compulsiu
▪ Trastorns de l'estat d'ànim
▪ Esquizofrènia: subtipus desorganitzat
▪ Gilles de la Tourette
▪ Trastorn catatònic
▪ TDAH

Els efectes del trastorn no són immutables, poden canviar amb una intervenció educativa adequada, però les dificultats nuclears són presents al llarg de tota la vida de la persona amb TEA.

Àrees afectades

A grans trets, les àrees que es veuen afectades per aquest trastorn del neurodesenvolupament són les següents:

- *Conducta i interessos:*
 - Els costa adaptar-se als canvis.
 - Molt baixa tolerància a la frustració i escassa capacitat d'espera.
 - Són disharmònics .
 - Juguen als mateixos jocs i amb les mateixes joguines de manera constant.
 - Repeteixen accions, paraules i frases.
- *Comunicació i llenguatge:* hi ha una gran variabilitat entre la capacitat per a la parla depenent de la gravetat del trastorn, tot i que el més important és valorar si hi ha intenció comunicativa o no.
 - Hi ha un cert retard per a desenvolupar el llenguatge oral.
 - Mostren dificultats per a comunicar els seus desitjos i necessitats.
 - Responen millor als sons que a les indicacions verbals.
 - Trastorns en la simbolització.
 - Greus dificultats en la comprensió i en la interpretació.
 - Són analítics, les parts no formen part del tot.
 - Poden tenir molta memòria mecànica però no saber-li treure ús.
- *Interacció social:*
 - Estableixen poc contacte visual.

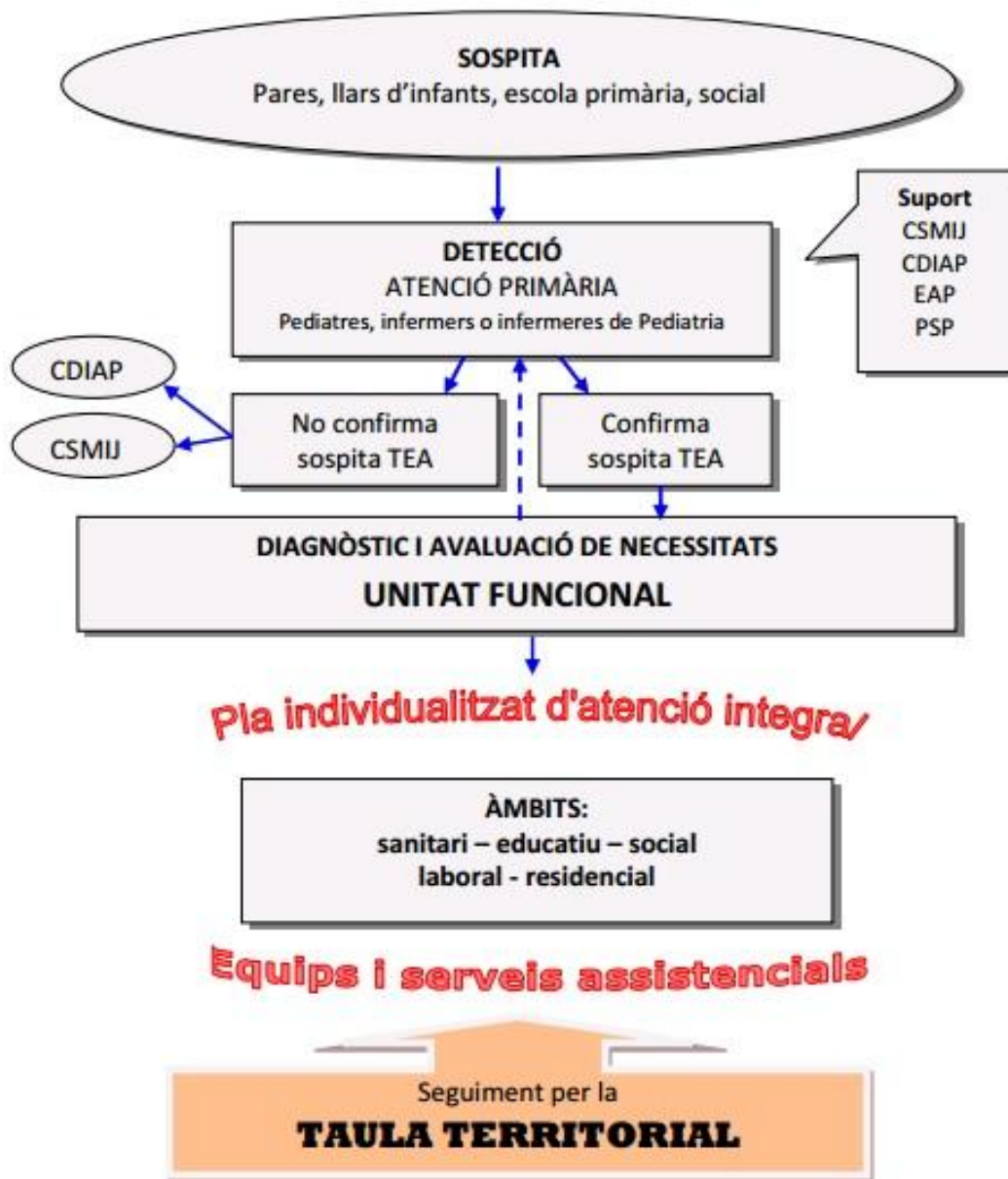
- Utilitzen poques expressions facials.
- Els costa fer joc simbòlic i imitatiu i normalment juguen sols.
- Mostren manca d'interès per l'entorn.

Tractament

Les intervencions s'han d'orientar a:

- Millorar la interacció pares-infant.
- Potenciar les habilitats de comunicació i llenguatge i les habilitats socials.
- Disminuir les conductes disruptives.
- Adaptar l'infant i l'entorn.
- Tractar la comorbiditat psiquiàtrica i/o mèdica.
- Adaptar l'entorn escolar.
- Integrar el nen en l'entorn i ambient social.
- Proporcionar informació i suport als pares.

A les "Recomanacions per a l'atenció dels trastorns mentals greus en la infància i l'adolescència" (Generalitat de Catalunya, 2003) es fa constar que el Pla d'Acció Integral per a infants, adolescents i adults amb TEA ha de constituir-se de la següent manera:

En definitiva hem d'arribar a ser capaços, des que tenim una sospita, de diagnosticar i derivar correctament als serveis corresponents, és a dir, generar un PI d'atenció integral que compti amb l'ajuda dels serveis territorials disponibles.

METES I OBJECTIUS PREVISTOS

Cada cop més s'expandeix la consciència de que cada alumne aprèn d'una determinada manera i a un ritme propi, així com de les dificultats que impedeixen seguir un desenvolupament òptim en determinats moments de la vida. Les investigacions sobre els trastorns de l'aprenentatge i el neurodesenvolupament i la divulgació científica d'aquestes té una finalitat informativa i, per tan, fa partícip a la societat, tan dels que s'hi troben directament afectats com dels que estan al seu voltant. Aquests coneixements promouen una implicació activa, que es tradueix en la recerca de solucions per a les problemàtiques plantejades.

Com a professional de la psicopedagogia, penso que s'han de tenir certes habilitats per tal d'aplicar els coneixements apresos, tals com:

- Empatia o habilitats comunicatives per a comprendre i oferir suport a les persones.
- Flexibilitat per a respondre a les necessitats de l'entorn.
- Iniciativa per a buscar i/o proposar alternatives.

El meu objectiu radica, per una banda, en oferir suport i orientació a un grup de pares d'alumnes amb TDA-H i per l'altra, proporcionar una ajuda ajustada a les NEE individuals, per a la consecució de la millora del desenvolupament personal i acadèmic.

L'ambició del taller per a pares és que, en un futur, es pugui establir un protocol d'orientació per als pares i mares d'aquests nens i nenes i oferir cursets de forma periòdica, sempre amb la intenció formativa (continguts) i col·laborativa (compartir experiències).

Per al tractament de l'alumna amb dislèxia, l'interès rau en l'adquisició d'experiència professional en el tractament d'aquest trastorn de l'aprenentatge, que inclou el treball en equip, la formació permanent i l'elaboració d'un bon pla de treball, per a poder tenir nocions de com intervenir en casos semblants en un futur.

Competències a aconseguir: quina imatge vull aconseguir com a professional, és a dir, quines competències haig d'haver assolit. En la pràctica hi ha tres esglaons⁵:

- Primer esglaió: comprovar empíricament un fet teòric.
- Segon esglaió: aprenentatge de tècniques concretes a partir d'una situació real dirigida.
- Tercer esglaió: coneixement i intervenció sobre el context d'intervenció, vivència de l'activitat professional adequant les característiques personals, la reflexió i la originalitat.

⁵ Buj (1996, pàg. 108 i seg.)

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE DE PRÀCTIQUES

INTRODUCCIÓ

Durant la realització del Pràcticum I vaig estar analitzant amb la meva tutora i la coordinadora quines eren les necessitats del centre sobre les quals calia treballar. Va ser un temps de reflexió i anàlisi del que calia fer i d'observació de la manera d'actuar de la meva tutora. Durant l'estada al centre en el Pràcticum II, ha estat de caire més pràctic, utilitzant els coneixements adquirits i aplicant les estratègies apreses en tot aquest temps.

Desplegant el ventall serveis del centre i a demanda d'alguns pares i mares, vam pensar que organitzar un taller per a pares i mares de nens amb trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat afectava directament a les necessitats del centre. Cada cop la societat està més conscienciada dels trastorns de l'aprenentatge que existeixen i, tan des de l'escola com des del si de la família, es preocupen per a que es realitzi un bon diagnòstic per afrontar les dificultats que comporten. No obstant, la formació per a aquests pares i mares és necessària per tal de proporcionar estratègies que els ajudin a conciliar la vida familiar d'una manera molt més sana i, per tan, incideixi directament en el seu benestar físic i psicològic.

D'altra banda, el seguiment d'un cas particular ho vam considerar adequat per al meu enriquiment personal en quan a l'aprenentatge de tècniques específiques d'intervenció, però també per a l'experiència del vertader treball en equip. Concretament, es tracta d'una nena de 9 anys disgnosticada de dislèxia, sense dictamen al col·legi, tot i que li fan petites adaptacions (no comptar certes faltes als controls, no fer copiar els enunciats massa llargs a l'hora de fer deures, etc...). Venia derivada de la UTAE de Sant Joan de Déu doncs, per logística, els pares van voler seguir fent reeducació a domicili. L'estudi del cas, l'entrevista amb els pares i la planificació d'objectius, han estat supervisats directament per la meva tutora del pràcticum.

Per últim, em van oferir la possibilitat d'anar com a observadora a un curs de competència social per a nens amb trastorn de l'espectre autista (TEA). Aquest curs l'han dut a terme una psicòloga i una psicopedagoga del centre en un total de 16 sessions (14 ja realitzades i dues de seguiment previstes al Setembre i a l'Octubre). La realitat és que el meu paper ha estat bastant més actiu del que vam preveure en un inici, però serà explicat més endavant.

Segons el context descrit anteriorment, els objectius d'actuació han estat els següents:

- Preparar i realitzar un taller adreçat a pares amb fills diagnosticats de TDA-H amb l'objectiu de proporcionar-los estratègies d'actuació en l'àmbit familiar. Per a mi, l'objectiu principal era conèixer a fons quines són les seves necessitats com a pares en el context de la llar, tan de continguts com de recolzament emocional.
- Dur a terme una intervenció psicopedagògica amb una nena diagnosticada de dislèxia per tal de poder conèixer de primera mà quin

és el procediment d'actuació en aquest tipus de trastorn de l'aprenentatge.

- Intervenir com a observadora en un curs de competència social amb nens amb TEA. L'objectiu era arribar a establir una relació entre la teoria i la pràctica i així poder fer una anàlisi crítica.

Com ja he esmentat anteriorment, aquests objectius han tingut la seva posada en pràctica a través de dues línies principals d'actuació, individual i grupal, afectant a diversos agents: alumna diagnosticada de dislèxia (tot i que la intervenció principal és amb la nena, la família, l'escola i la UTAE també hi tenen un paper destacat), els pares i mares integrants del taller sobre TDA-H i els alumnes inscrits al curs de competència social per a nens amb TEA.

La proposta metodològica consta de tres fases que es veuran detallades a continuació. Exposo els objectius proposats, els recursos utilitzats i l'avaluació de cada fase, seguint el model d'Investigació-Acció.

- **Fase 1. Avaluació inicial:** Aquesta fase ha tingut una durada aproximada de 25 hores repartides en 12 dies, quatre dies a la setmana (dilluns, dimecres, divendres i dissabtes) depenent del curs de competència social, que s'ha fet tres dissabtes al mes.
- **Fase 2. Intervenció:** Aquesta fase ha tingut una durada aproximada de 40 hores repartides en 15 dies, quatre dies a la setmana (dilluns, dimecres, divendres i dissabtes) també depenent del curs de competència social, que s'ha fet tres dissabtes al mes.
- **Fase 3. Avaluació:** Aquesta fase ha tingut una durada aproximada de 10 hores repartides en 6 dies.

TALLER TDA-H PER A PARES

Fase 1: Avaluació inicial

- Objectius:
 - Conèixer les necessitats dels pares i mares amb fills que tenen TDA-H.
 - Recabar material autoformatiu per a preparar el taller.
 - Determinar els continguts a treballar segons característiques dels participants.
- Activitats i continguts:
 - Elaboració del powerpoint per a la presentació.
 - Establir uns criteris bàsics de participació (nombre de persones, lloc, hora).
 - Publicitar el curs.

- Inscriure als participants al taller.
- Instruments i/o tècniques:
 - Bibliografia bàsica sobre TDA-H i assessorament als pares.
 - Recerca a través d'Internet.
 - Mailing per a realitzar la publicitat del taller.
- Indicadors d'avaluació:
 - Nombre de pares i mares apuntats al taller.

Amb la bibliografia i webgrafia que vaig recavar, vaig pensar que el contingut a treballar hauria de tenir aquests punts:

- Què és el TDA-H (incidència, etiologia, símptomes).
- Tipus de tractament.
- Pautes per als pares (8 passos de Barkley).

Abans de fer la publicitat del taller vam establir conjuntament la meva tutora i jo uns criteris bàsics de participació. Aquests es componien de la següent manera: 1) No excedir de les 20 persones. 2) La presentació es faria a la sala gran del centre. 3) Es faria un dissabte per la tarda de 16h a 18h. 4) Les característiques dels participants havien de ser: pares i mares de fills amb TDA-H d'edats compreses entre 3-18 anys. 5) El taller havia de ser gratuït.

Per a la publicitat del taller vam fer un *mailing* als pares i mares que acudeixen al centre i de coneguts interessats a venir. En total varen respondre 25 i finalment van venir sis parelles amb fills que comprenen les edats des dels 7 fins als 13 anys.

El Powerpoint de la presentació el podeu trobar al següent enllaç:

https://mega.co.nz/#!oAFegDYA!IGUx1oXvGRXDvXqh7WaTFhIU1_omufHtCsbuCyJZ4

Fase 2: Intervenció

- Objectius:
 - Realitzar la presentació.
 - Obtenir una visió real de les necessitats i el malestar dels pares.

- Activitats i continguts:
 - Continguts bàsics a impartir:
 - Coneixements sobre TDA-H.
 - Pautes.
 - Suport emocional.
 - Role playing.
- Instruments i/o tècniques:
 - Eines digitals: Powerpoint i projector.
 - Registre d'observacions.
- Indicadors d'avaluació:
 - Participació al taller:
 - Participació activa o passiva.
 - Bones crítiques al qüestionari, per saber si és adient el material preparat o si s'ha de modificar algun tema.

El taller es va realitzar a la sala gran del centre de pràctiques. La coordinadora del centre i la meua tutora hi van estar presents, per col·laborar amb mi i ajudar-me en tot el que fos necessari. Vam disposar les cadires enfocades cap al panell on es projectava el PowerPoint.

Quan va haver arribat tothom, primer de tot em vaig presentar a mi i a la tutora i la coordinadora i vaig fer una petita introducció del que faríem. A continuació vaig procedir a començar l'exposició.

La participació va ser bona, al principi una mica tímids. Durant l'exposició vaig realitzar un role playing imitant una situació que fàcilment pot donar-se a casa: la mare en aquest cas donant instruccions al fill de tot el que ha de fer cridant des de la cuina: "Fes el llit, vesteix-te i quan vinguis a la cuina porta'm la roba bruta que la posaré a rentar. Dóna't pressa, que encara has d'esmorzar! Va que després hem d'anar corrents a veure a l'àvia per a portar-li X cosa i, quan haguem acabat anirem al parc". Tot això comptant que el nen està al seu aire a l'habitació, que amb una frase tan llarga ha perdut el fil i el resultat acaba sent que el fill apareix a la cuina sense portar la roba bruta i la mare s'enfada, sobretot quan va a l'habitació i el llit tampoc està fet. Després de fer aquest exemple i practicar quina seria la millor manera de construir la frase per tal de fer-se entendre buscant la complicitat del fill, varen sorgir espontàniament altres situacions que vam poder practicar. Aquí, tot i que no tocava segons l'ordenament del powerpoint, vaig procedir a explicar en què consisteixen els 8 passos que proposa Barkley per a la intervenció familiar en el TDA-H.

Al final de l'exposició vaig proporcionar el qüestionari d'avaluació per a recollir les seves opinions i poder valorar el taller de manera global i dels continguts de manera particular.

Amb el registre d'observacions que vaig fer *a posteriori*, he pogut extreure les següents conclusions:

- Estan descontents pel poc coneixement que es difon des de les escoles i per la poca implicació d'alguns professionals de l'educació.
- Alguns d'ells estan descontents a nivell familiar, no saben com gestionar la relació amb els fills i els crea un ambient desestructurat.
- Alguns d'ells han perdut la confiança i les expectatives en el tema dels estudis dels seus fills, expressen incertesa sobre el seu futur acadèmic i laboral.

Fase 3: Avaluació

- Objectius:
 - Avaluació de la qualitat del taller per part dels participants.
 - Autoavaluació del procés.
- Activitats i continguts:
 - Recopilar els qüestionaris i fer-ne un anàlisi qualitatiu.
- Instruments i/o tècniques:
 - Qüestionari d'avaluació ([veure annex](#))
- Indicadors d'avaluació:
 - Extreure els aspectes positius del taller, així com els aspectes a millorar i/o canviar.

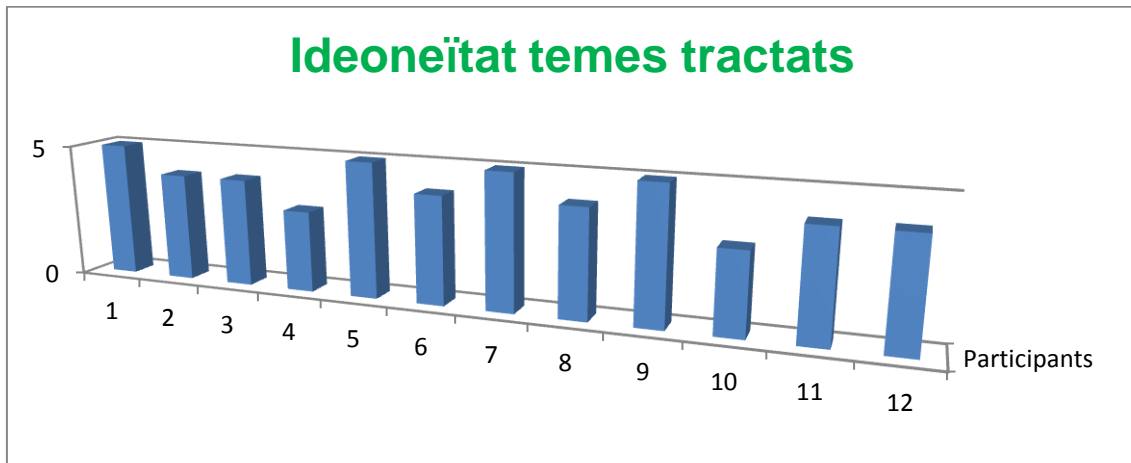
Les meves conclusions les he extret principalment gràcies a l'anàlisi qualitatiu dels qüestionaris que es van passar al finalitzar el taller. En aquest anàlisi he pogut veure que les necessitats d'aquests pares i mares que van acudir al taller són bàsicament de recolzament emocional, de facilitar pautes i també va ser un espai de desfogament on van explicar que la majoria estan esgotats.

Al final del taller, alguns pares em varen comentar que havien trobat a faltar indicacions de pautes per a l'escola, per tal de poder comentar-los amb els tutors i tutores. Els vaig donar la referència del nou protocol d'intervenció a l'aula que s'ha creat.

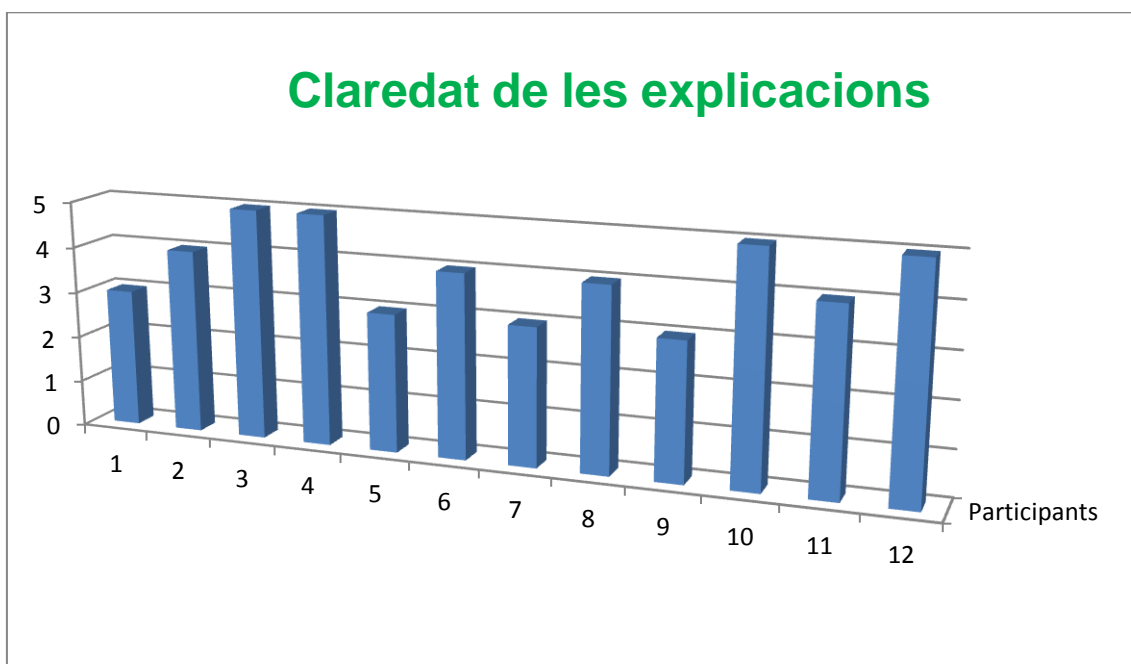
Amb els gràfics següents puc concloure que el taller va ser tot un èxit, els pares s'ho van passar bé i van sortir contents. Tot i que es notava que no tenia les

taules d'una professional amb carrera, penso que vaig fer una bona feina i vaig poder ajudar en alguns aspectes de la vida quotidiana d'aquestes famílies.

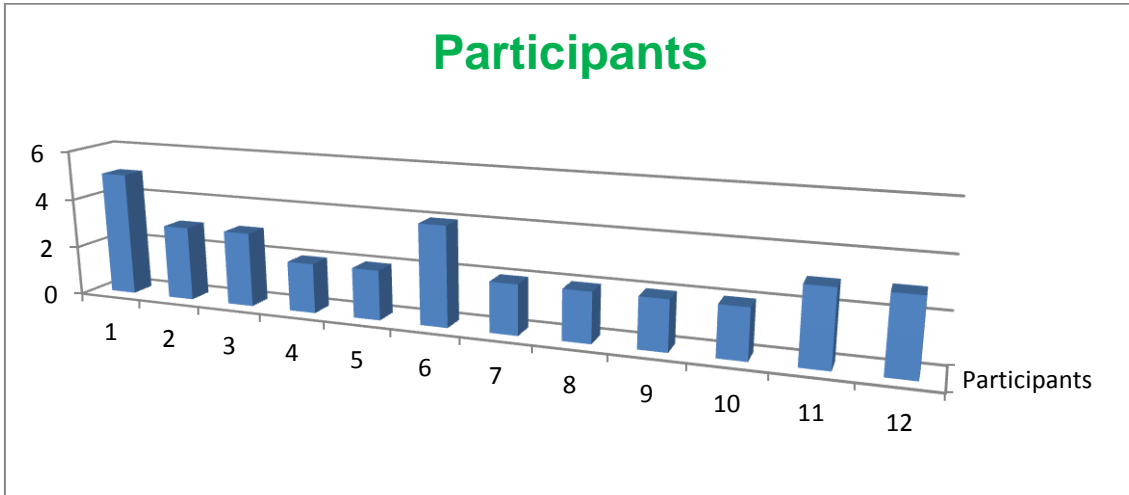
En quan a la idoneïtat dels temes tractats, un 50% va puntuar amb un 5 (molt d'acord) un 33% va puntuar amb un 4, un 17% amb un 3 i ningú va marcar les puntuacions 1 i 2.

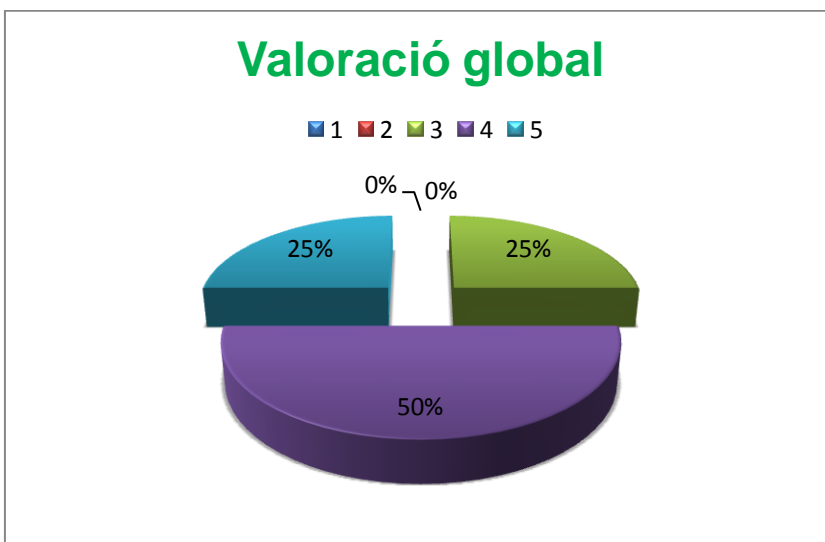
En quan a la claredat de les explicacions, he trobat més disparitat, doncs han puntuat igual quantitat de persones (4) en les puntuacions 3, 4 i 5, deixant en blanc 1 i 2. Tot i així, penso que és una molt bona puntuació.

En quan a les activitats, tot i haver fet role playing de situacions quotidianes, els pares i mares es van quedar amb ganes de fer-ne més. Possiblement per això es deguin les puntuacions més baixes en aquesta gràfica. Sis persones van puntuar amb un 2, quatre persones van fer-ho amb un 3, una va votar 4, una va votar 5 i cap va votar 0.

Per últim, m'agradaria destacar la valoració global del taller, per extreure la conclusió si ha estat útil o no. Un 50% va votar amb un 4, seguit del 3 i del 5 amb un 25% cada un. No hi va haver ningú que valoreu amb un 1 o 2.

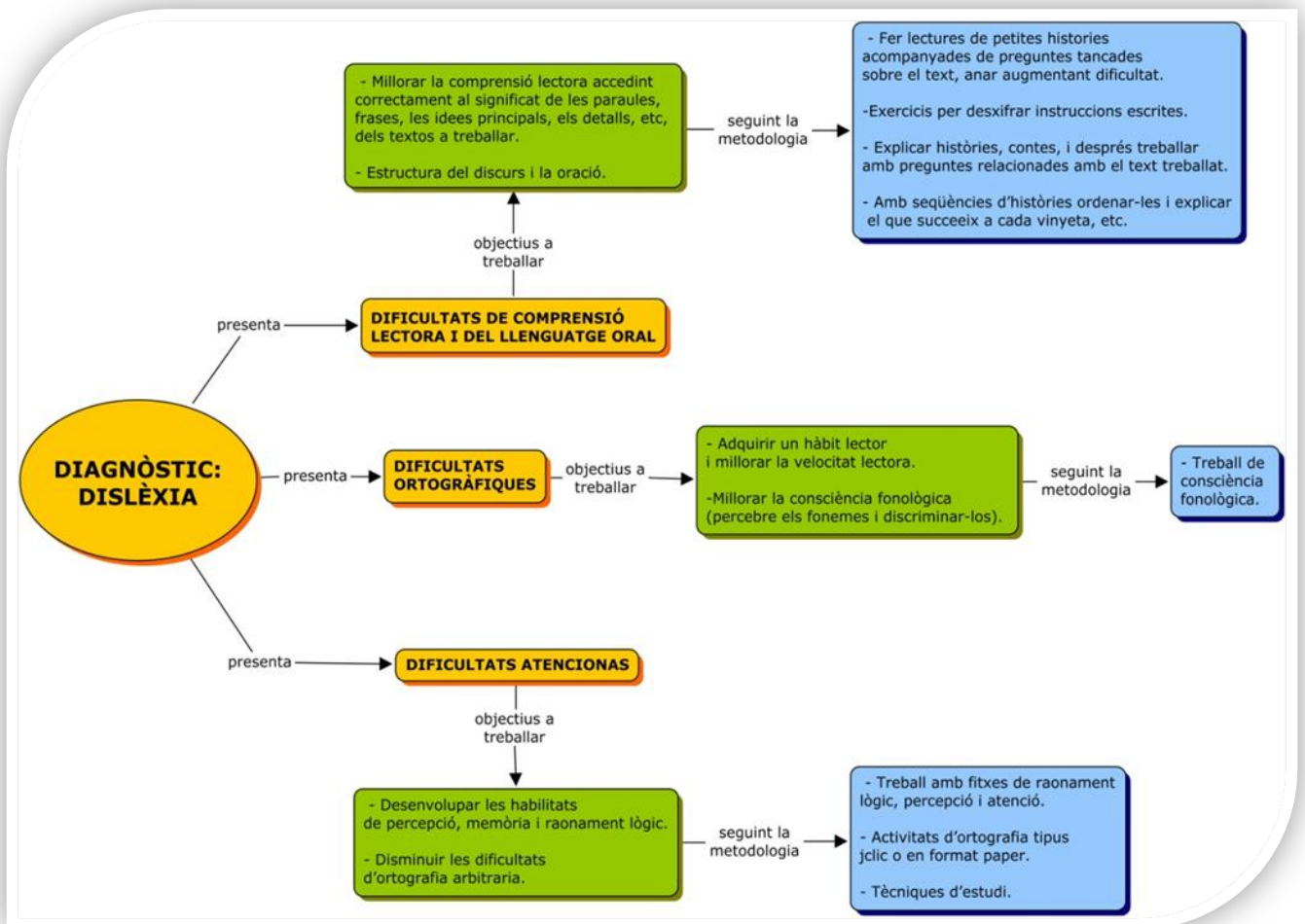

INTERVENCIÓ ALUMNE AMB DISLÈXIA

Fase 1: Avaluació inicial

- Objectius:
 - Conèixer les característiques de la nena, així com del seu context.
 - Autoformació per a dur a terme el pla d'actuació.
 - Adquisició de coneixements sobre proves diagnòstiques, informe clínic i objectius a treballar en la dislèxia.
- Activitats i continguts:
 - Reunions amb la tutora de pràctiques.
 - Preparar el pla d'actuació:
 - Fonamentació teòrica.
 - Objectius.
 - Activitats i estratègies.
 - Definir activitats i estratègies a seguir.
 - Preparar material adient per a les intervencions.
- Instruments i/o tècniques:
 - Graella d'observació de la intervenció de la tutora amb l'alumne.
 - Bibliografia bàsica sobre dislèxia i intervenció.
 - Esquema-resum sobre les característiques de la nena i les possibles intervencions.
- Indicadors d'avaluació:
 - Conformitat de la tutora de pràctiques:
 - Del pla d'intervenció.
 - Del material escollit.

La nena té 10 anys i fa dos que se li va diagnosticar dislèxia. Pel que comenten els pares, és una nena bastant desorganitzada, li costa molt posar-se a fer els deures i generalment no els acaba. A l'escola no té cap PI però la seva tutora li fa algunes adaptacions, com per exemple, no fer-li copiar tots els enunciats i donar-li més temps als exàmens. Aquest dos anys va estar anant a la UTAE de Sant Joan de Déu i els pares van decidir que preferien que algú anés a casa seva per tema de logística, doncs la UTAE els queda bastant lluny i feien massa viatges durant la setmana (dos dies a la setmana). Després de l'entrevista amb els pares, vaig establir un pla d'actuació que contenia els següents aspectes:

Fase 2: Intervenció

- Objectius:
 - Establir un vincle amb la nena.
 - Dur a terme la intervenció realitzant les activitats del Pla d'actuació.
 - Establir un model de treball col·laboratiu amb un enfocament sistèmic.
- Activitats i continguts:
 - Reunions amb la tutora de pràctiques per valorar les intervencions.
 - Treballar els següents aspectes:
 - Dificultats de comprensió lectora i del llenguatge oral.
 - Dificultats ortogràfiques.
 - Dificultats atencionals.
 - Autoestima i motivació (reforç positiu).
- Instruments i/o tècniques:
 - Eines digitals: Havilect, Workout, aplicacions Ipad.
 - Material: suport en paper.
 - [Diari de pràctiques](#) on anotar les activitats de cada sessió (veure annex).
- Indicadors d'avaluació:
 - Motivació i implicació per part de la nena.
 - Feedback positiu de la tutora de pràctiques.

Com que les noves tecnologies estan augmentant cada dia, penso que nosaltres hem d'aprofitar aquesta eina tan variada per a intervenir en la professió. En aquest cas concret, durant les intervencions realitzades, he fet ús d'aplicacions de l'Ipad per a treballar la dislèxia:

- Dyseggsia, Find the letters, Letris II, Dominó, Palabras, Science XL, Leer rápido, 7 palabritas, Dislexia App.

Al treballar amb la nena vaig comprovar que la major dificultat que presenta és a nivell de comprensió escrita, sobretot de textos i de resolució de problemes, però també de textos tipus comparatiu.

- Microestructura (reconèixer paraules, connectar-les i construir proposicions): preservada.
- Macroestructura (comprensió global del text): alterada.
- Superestructura (organització del text, no contingut): alterada.

Per tan, algunes de les activitats que vaig en compte per treballar aquests aspectes són les següents:

Macroestructura

- Textos de comprensió lectora cicle mitjà:

http://www.xtec.cat/dnee/jornada/materials11/petitstextos/cicle_mitja.pdf

- Exercicis d'estructura d'expressió escrita: es proporciona la introducció a una història i ha de continuar-la amb la seqüència "al principi, a continuació i al final".

Exemple: El meu oncle sempre està de viatge. Fa pocs dies em va portar una mascota que havia comprat en un país molt llunyà. Ell no ho sap però, un matí, de cop i volta, va començar a parlar-me...

Superestructura

- Enigmes.
- Resolució de problemes matemàtics.
- Textos comparatius.

Fent menció a Bruner, opino el paper del psicopedagog és orientar i complementar l'activitat dels nens, motivant-los i controlant la frustració, és a dir, seguint unes estratègies flexibles segons els progressos observats.

Tot i pensar que havia establert un bon vincle amb la nena, quan portava quatre sessions vaig veure que la nena no parava de badallar, em preguntava constantment si podia anar al lavabo, es distreia amb els gossos, que entraven constantment a l'habitació i, en la meua opinió, anava massalenta fent els exercicis per les capacitats que té. Em va fer pensar que alguna cosa no rutllava bé i em vaig plantejar si era degut a la meua manera d'intervenir, si era que realment no havíem establert un vincle adequat, bé perquè l'ambient no era el propici o simplement perquè la nena creia que no necessita ajuda.

Vaig comentar amb els pares la situació i van dir-me que ells també creien que la seva filla no estava treballant segons les seves capacitats. Vaig parlar amb

ells i amb la meva tutora del centre i vam establir els següents objectius de cara a fer un gir en la intervenció:

- Dinamitzar les sessions: feina més pautada, establir un ritme.
- Treballar amb la porta tancada, fora de les distraccions externes.
- Realitzar les activitats d'una manera més motivadora.

Fase 3: Avaluació

- Objectius:
 - Avaluar les tasques realitzades.
 - Valorar les millores de l'alumne.
 - Valorar la idoneïtat de les intervencions realitzades.
- Activitats i continguts:
 - Reunions periòdiques amb la tutora de pràctiques.
 - Entrevista amb els pares per determinar la millora de la nena.
- Instruments i/o tècniques:
 - Registre d'observacions personals.
 - Notes de la nena.
- Indicadors d'avaluació:
 - Quantitatiu: millora les notes.
 - Qualitatiu: ella es troba a gust amb la feina realitzada: millor organització, fa els deures.
 - Feedback positiu per part de la tutora de pràctiques.

Els pares no m'han pogut facilitar les notes finals de la seva filla perquè a la data d'entrega d'aquest projecte encara no les tenien. De totes maneres, pel que em van anar comentant, hi ha hagut una millora en les notes, sobretot pel que fa a les matemàtiques, a català i castellà, que eren les tres que pitjor portava.

La nena ha expressat que es troba més a gust amb la feina realitzada durant aquest temps, doncs ha sabut organitzar-se millor, trobar temps per fer els deures i acabar-los i, sobretot, concentrar-se més a classe i durant els exàmens gràcies a la tècnica de subratllar els aspectes importants dels enunciats.

TALLER COMPETÈNCIA SOCIAL PER ALUMNES AMB TEA

En aquest taller proposo una visió especial de les fases, doncs en un principi se'm va plantejar la possibilitat d'assistir com a observadora i, no va ser fins més endavant, que vaig ser particip durant les sessions tot i no haver de preparar material per a les intervencions.

Per tan, proposo a nivell general de tot el taller els objectius, les activitats que hem realitzat, els instruments i les tècniques aplicades i els indicadors d'avaluació.

- Objectius:
 - Fer recerca de bibliografia sobre el TEA i conèixer les característiques individuals de cada nen.
- Activitats i continguts:
 - Crear una identitat de grup.
 - Com focalitzar l'atenció per a poder ser assertius i escoltar als altres.
 - Conèixer les emocions.
 - Treballar les expressions facials i el llenguatge no verbal.
 - Tolerància a la frustració.
 - Treballar en equip (teatre "unificant pistes").
- Instruments i/o tècniques:
 - Registre d'observacions de les tècniques utilitzades.
 - ABA: Anàlisi de conductes aplicades.
 - Vessant cognitiva-conductual.
- Indicadors d'avaluació:
 - Feedback positiu de la psicòloga i la psicopedagoga del taller.

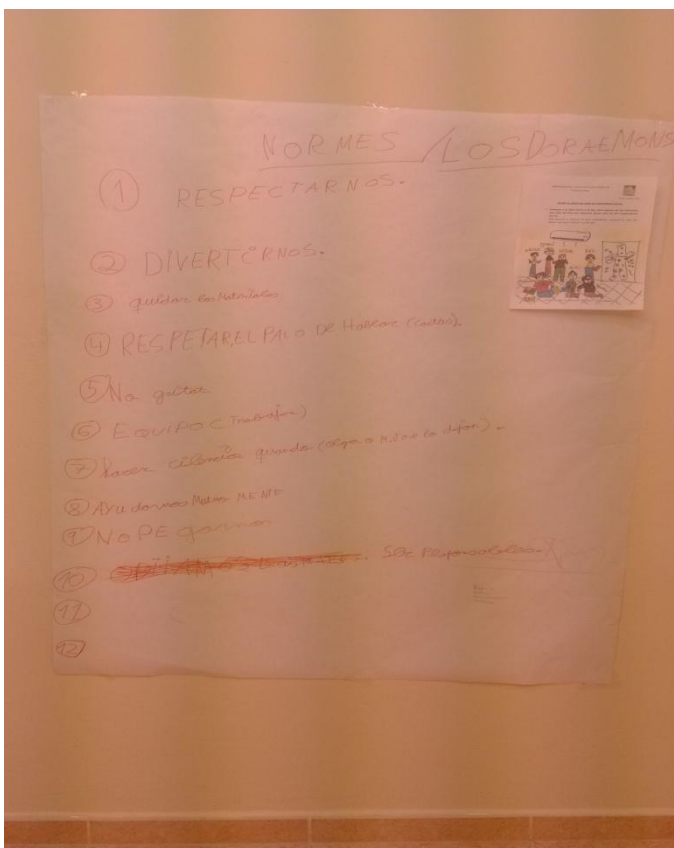
A principi de curs del 2012 es va proposar realitzar un curs de competència social per a nens i nenes amb TEA (trastorn de l'espectre autista). Aquest curs el realitzen una psicòloga i una psicopedagoga especialitzada en TEA.

La temporització del curs ha estat la següent:

- Dissabtes de 12h a 13:30h al centre de pràctiques.
- Inici: Gener 2013 / Final: Maig 2013: 14 sessions.
- Setembre 2013 / Octubre 2013: 2 sessions de recordatori.

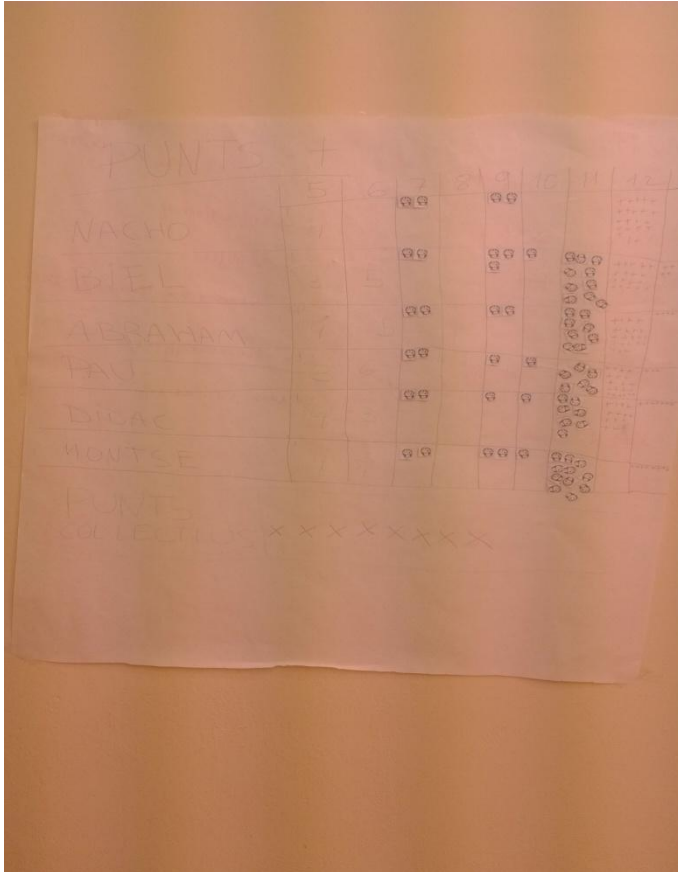
Per a aconseguir informació sobre el TEA, vaig assistir a la xerrada “Inclusió de l’alumnat TEA dins l’aula ordinària”, que va organitzar l’associació Autisme amb Futur el dissabte 6 d’Abril per a commemorar el dia mundial de l’autisme, celebrat el 2 d’Abril.

Al curs hi ha assistit 5 nens i una nena, tots amb TEA i tres d’ells comòrbids amb TDA-H. Vaig poder observar en viu i en directe les característiques dels nens amb TEA i les estratègies per a treballar amb ells la competència social i les emocions. Ja es va plantejar la necessitat de crear un grup amb característiques similars, de fet, cap d’ells utilitza SAAC (Sistema Alternatiu i Augmentatiu de la Comunicació) i tenen les habilitats socials bastant preservades pel tipus de trastorn que pateixen.

A la foto anterior, tot i no tenir una gran resolució, es pot observar la identitat de grup que varen formar, amb les normes que es van acordar entre tots per al bon funcionament del curs. Es van fer anomenar “Els Doraemons”, nom amb el qual se sentien identificats.

Les primeres vuit sessions varen ser molt estructurades, dirigides gràcies al pau de parlar (un ninot del Doraemon amb el qual es demana el torn de paraula) i un sistema de punts positius assignats gràcies al bon comportament individual i grupal.

Degut a la cohesió aconseguida i al sistema de positius, els alumnes van aconseguir tenir una mascota, un hámster batejat amb el nom de Jerry, que es va anar rotant cada setmana. A la última sessió es va establir que durant l'estiu també se l'anirien rotant (excusa per trobar-se i relacionar-se) i al final de curs es quedarà amb un d'ells. Per tots ells ha estat una gran motivació i sobretot per a treballar la responsabilitat, evidentment amb la supervisió i el consentiment dels pares i mares.

Les últimes sessions no van ser gaire estructurades (realització de teatres i role playing), i això va comportar situacions on realment he viscut l'essència del TEA: poca tolerància a la frustració, impulsivitat, manca d'interès a l'entorn, resistència als canvis, pensaments poc flexibles, etc.

Al llarg d'aquests mesos vam realitzar les següents activitats:

- **Crear una identitat de grup:** compartir aficions, explicar-les i veure que cadascú és únic, però podem trobar gent que ens compregui i amb la que ho podem passar bé.
- **Com focalitzar l'atenció per a poder ser assertius i escoltar als altres:** una de les activitats va ser estirar-se a terra, sentir els sorolls exteriors, identificar-los i debatre per què és important prestar atenció en el dia a dia, sobretot amb les persones amb les quals ens comuniquem.

▪ **Conèixer les emocions:** aquesta part és la que em va agradar més. Comentaré dues de les activitats més rellevants:

▪ Teatre “salvar el planeta Terra”: *Metó* és un extraterrestre que acudeix a la Terra per avisar que la seva gent està espantada per les conductes humanes i, per no arriscar-se, volen destruir el planeta. Ells no mostren expressions facials i la seva conducta es basa en la lògica i, per tan, abans d’aniquil·lar la humanitat, volen que els donem una explicació de perquè ens comportem d’aquesta manera i què són les emocions.

▪ La silueta de les emocions: aquesta va ser una de les activitats més maques i que va comportar xerrades bastant profundes sobre la relació que tenen de cada un d’ells amb els companys de l’escola. A la foto no s’aprecia gaire bé, però van dibuixar la silueta d’un d’ells a un paper per tal de sentir-se més identificats i, per parelles (un d’ells va anar amb la psicòloga), havien d’identificar emocions en personatges de les revistes per comentar-les posteriorment. La psicopedagoga i jo varem fer tasca de reforç per ajudar-los a reconèixer emocions. Una vegada finalitzada la recerca, per “equips”, havien de dir quines emocions havien trobar i fer un debat entre tots sobre si les havien sentit alguna vegada i posar un exemple. Va ser molt esfereïdor veure el patiment d’aquests nens i nenes en la seva vida quotidiana, sobretot pel tracte que reben dels seus iguals a l’escola.

MODIFICACIONS DEL PLA DE TREBALL PREVIST. JUSTIFICACIONS DELS CANVIS DE LA PROPOSTA INICIAL

En el Pràcticum I una de les tasques principals va ésser conèixer el centre de pràctiques, el context i el tipus d'intervencions psicopedagògiques per tal de poder establir unes actuacions concretes a dur a terme durant el Pràcticum II.

En un primer moment vaig proposar tres activitats a realitzar:

- Taller per a pares de nens amb TDA-H.
- Intervenció amb un alumne diagnosticat de TDA-H.
- Elaboració de material necessari per al centre de pràctiques.

Per diversos motius aliens a mi, he hagut de fer modificacions en el tipus d'activitat que pensava fer, per la qual cosa he hagut de canviar els objectius tan des del projecte presentat al Pràcticum I com del pre-projecte entregat al Pràcticum II. Aquests canvis els explico a continuació.

Durant el primer semestre, vaig coincidir amb una altra alumna en pràctiques i vam acordar que cadascuna elaboraria algun material útil per a treballar i així ho varem fer. Ens vam dedicar a xafardejar a la biblioteca del centre alguns llibres on hi havien jocs per plastificar destinats a reforçar el llenguatge verbal, l'atenció i la memòria. Tot i que durant unes setmanes vam col·laborar per a la creació d'aquest material ([veure annex](#)), donat que l'altre noia acabava les pràctiques al Febrer i jo seguia fins al Juny, ella va decidir acabar de revisar la resta de materials per a afegir-ho a la seva memòria i, per tan, vam pensar que ja no era necessari que jo elaborés cap més material. En el pre-projecte del Pràcticum II aquesta activitat la vaig eliminar de la temporització per aquest motiu.

D'altra banda, durant els primers mesos, varem pensar que seria bo fer el seguiment i intervenció amb un dels nens diagnosticats de TDA-H que acudeixen al centre, doncs la meva tutora és experta en aquest trastorn i em podria ensenyar moltíssimes coses. Més tard, va sorgir la possibilitat de fer reeducació amb la nena diagnosticada de dislèxia derivada de la UTAE. Primer de tot, la coordinadora del centre i la meva tutora van consultar als pares si estarien interessats en tenir-me a mi com a psicopedagoga i van acceptar. La única condició que varen posar va ser que, per logística, preferien que anés jo a domicili. Així doncs, vaig passar de planificar una intervenció amb un nen diagnosticat de TDA-H a planificar-ne una per a una nena diagnosticada de dislèxia.

En quan al curs per a pares d'alumnes amb TDA-H, al principi vam acordar amb la tutora del centre que faria material per a treballar durant unes quantes sessions i abordar diversos temes que podien interessar als pares. El 22 de Març hi va haver reunió general al centre amb totes les professionals i es va anunciar la creació de l'associació Forma-TAN, amb la qual cosa, al acabar el taller de competència social per a nens amb TEA dels dissabtes, es realitzarien formacions entre setmana i el cap de setmana al centre, per la qual cosa

impossibilitava fer el curs que teníem pensat. Junt amb la tutora i la coordinadora vam acordar que en lloc de fer un curs, seria bo fer un taller una tarda.

La última modificació del projecte de pràctiques ha estat afegir l'experiència viscuda com a assistent al curs de competència social per a nens amb TEA, doncs tot i que no hagi creat jo mateixa una intervenció, he pogut participar seguint les indicacions de les professionals que l'han muntat i penso que m'ha ajudat a aprendre moltíssimes coses tan a nivell d'intervenció com a nivell de teoria sobre el TEA.

EXPOSICIÓ, ANÀLISI I DISSECCIÓ DELS RESULTATS

EVOLUCIÓ DEL CONCEPTE DEL PSICOPEDAGOG COM A PROFESSIONAL

Durant aquest temps d'estudi a la UOC he estat aprenent sobretot múltiples teories i contextos d'intervenció relacionats amb la psicopedagogia. La meua idea era bastant abstracte, doncs sabia de manera superficial quines activitats o actuacions pot arribar a realitzar aquest tipus de professional i no ha estat fins que he assistit al centre que he pogut experimentar de primera mà quines habilitats i competències ha de tenir.

Un dels conceptes més importants que ha de tenir present el psicopedagog com a professional és el d'intencionalitat educativa, la qual és entesa com la determinació d'actuar educativament o desplegant els ajuts educatius (de diferents tipus i en diferents graus) ajustats a cada alumne en diferents nivells de la pràctica educativa. Partint d'aquesta intencionalitat educativa, m'agradaria donar resposta a algunes preguntes, doncs penso que són la clau per a guiar la intervenció psicopedagògica:

- **Per què s'ha d'intervenir?** La finalitat de la intervenció és la de contribuir a fer que el context assoleixi els objectius educatius socialment previstos o de desenvolupament de les capacitats dels alumnes, ajudant al fet que es donin les condicions necessàries per a assolir-los o de potenciació de la intencionalitat educativa. És important crear Zones de Desenvolupament Pròxim (ZDP) amb professors, alumnes i pares.
- **On s'ha d'intervenir?** La intervenció en centres com el que he realitzat les pràctiques ha de ser abordada d'una manera global i integrada, amb una perspectiva sistèmica. La intervenció no radica tan ON es faci sinó COM es faci.
- **Quan s'ha d'intervenir?** No s'ha d'intervenir sempre que hi hagi una demanda, primer s'ha d'analitzar, veure quina és la problemàtica real i si es pot abordar i com.
- **Com s'ha d'intervenir?** La tasca del psicopedagog és doble: per una banda, es dirigeix a la tasca i, per l'altra, a crear un context de col·laboració que fa possible el tractament real del problema. Les tasques d'assessorament que el psicopedagog desenvolupa en contextos d'educació formal se solen presentar en forma de plans, projectes, programes i demandes. El centre intervé en les demandes que reben de manera particular, però també en plans, projectes i programes de centres escolars que requereixen els seus serveis.

En resum, penso que l'assessorament psicopedagògic s'ha d'entendre com un procés de representació i intervenció conjunta dels contextos problemàtics.

OBJECTIUS COMPLERTS

En el projecte inicial vaig proposar activitats com crear material útil per al centre o la intervenció amb un nen amb TDA-H i, finalment, han estat unes altres de semblants però diferents. Penso que per a cada activitat m'he marcat la consecució d'uns objectius específics com a coneixements i a nivell personal que, en la meua opinió, he assolit en un nivell força alt. A nivell global, però, també vaig proposar-me uns objectius, aquests són:

- Empatia o habilitats comunicatives per a comprendre i oferir suport a les persones.
- Flexibilitat per a respondre a les necessitats de l'entorn.
- Iniciativa per a buscar i/o proposar alternatives.

ENTREBANCS EN LA INTERVENCIÓ

En alguns moments m'ha creat una mica d'ansietat el fet de no poder complir amb les activitats que volia fer en un primer moment, doncs ja havia començat la recerca d'informació necessària per dur-les a terme. No obstant, gràcies a l'empenta de la tutora de pràctiques i de la meua capacitat d'adaptació, he pogut canviar els plans i plantejar activitats que m'han permès assolir grans coneixements teòrics i pràctics.

Un "problema" amb el qual he topat ha estat el mencionat anteriorment, el fet que la nena amb la qual vaig fer la intervenció s'avorria i no treballava utilitzant totes les seves capacitats. La meua manera de resoldre-ho va ser parlar amb la meua tutora i amb els pares, per saber la seva opinió i acordar una altra manera d'abordar el tema. Vaig establir un nou ritme de treball i unes pautes més marcades i vaig aconseguir, segons el meu criteri, un vincle més bo i una motivació extra. Penso que aquesta experiència m'ha ajudat a ser una mica més organitzada, doncs he hagut de fer un pla d'actuació amb els aspectes a treballar i preparar el material corresponent.

CONCLUSIONS I PROPOSTES

COMPETÈNCIES ASSOLIDES

Un dels grans objectius d'aquestes pràctiques era, a part d'assolir coneixements concrets per a la intervenció, desenvolupar certes competències per a la pràctica de la professió. Aquestes competències són la base dels fonaments com a professional i, per tan, trobo idoni detallar-les a continuació per deixar-ne constància.

- Capacitat de reflexió sobre els principals factors que intervenen en la configuració de la pràctica professional psicopedagògica al nostre país, tant en l'actualitat com en el futur.
- Habilitat per a utilitzar l'informe i altres documents escrits com a eines per a comunicar la informació elaborada i per a sintetitzar de manera escrita el conjunt de fenòmens estudiats, i claredat per a sistematitzar les accions que es deriven d'aquest estudi.
- Habilitat per a analitzar els aspectes clau de l'activitat psicopedagògica que duu a terme una determinada institució en un àmbit d'intervenció.
- Habilitat per a analitzar una determinada intervenció psicopedagògica aplicant un model d'anàlisi de la dinàmica de la construcció del context de col·laboració amb altres persones i professionals.
- Capacitat de descripció i anàlisi de realitats complexes.
- Comprensió, flexibilitat i adaptació a les dinàmiques organitzatives del recurs educatiu.
- Habilitat per cercar informació i adequar aquests coneixements al context de treball.
- Anàlisi dels aspectes clau de l'activitat psicopedagògica que duu a terme el centre.
- Capacitat de treballar cooperativament.
- Coneixement i experiència en detectar NEE, dissenyar un projecte d'intervenció psicopedagògica i avaluar-ne el procés.
- Sensibilitat i empatia.

OPINIÓ PERSONAL

Penso que la oportunitat de viure aquesta experiència professional real en un àmbit de pràctiques durant els estudis universitaris m'ha ajudat a potenciar el meu coneixement com a futura psicopedagoga, a desenvolupar i aplicar una perspectiva pròpia sobre les característiques i la naturalesa de la pràctica professional i els diferents tipus de problemes amb els quals ens enfrontem en

els diversos àmbits i situacions. Tal i com he comentat, penso que he adquirit certes habilitats i, el més important, actituds pròpies d'una manera de ser que és necessària per a aquesta professió.

Tot i la insistència durant les múltiples assignatures cursades sobre la importància de no aplicar respostes enllaunades per als alumnes amb el mateix tipus de problemàtica, ara més que mai, he pogut comprovar *in situ* que realment és necessari construir respostes "a mida" per a cadascun, doncs les seves situacions personals, familiars, escolars i socials són diferents i, per tan, no podem tractar una mateixa problemàtica d'igual manera. És des d'aquesta perspectiva que s'aconsegueix una inclusió educativa i una vertadera igualtat d'oportunitats per tal de millorar el seu procés evolutiu, tenint en compte les seves característiques individuals, sempre des d'una perspectiva cooperativa amb tots els agents implicats. Penso que és una feina on no pots estar parat ni pots deixar de recavar informació, doncs constantment es creen nous recursos per treballar, surten a la llum estudis sobre com optimitzar el procés d'aprenentatge, etc. És a dir, hem de ser professionals amb cert sentit crític i motivació per a millorar cada dia.

En quan a les activitats que he realitzat, m'agradaria fer una última ullada, amb perspectiva. En primer lloc, pel que a la intervenció amb la nena diagnosticada de dislèxia, vull destacar que he experimentat de primera mà (tot i que sempre supervisada) quina és la sensació que et provoca el fet d'estar treballant amb algú a nivell de reeducació. Estic molt contenta, perquè he estat capaç d'adonar-me de quines estratègies han funcionat i quines he hagut de modificar.

En quan al taller per a pares de nens amb TDA-H m'ha ajudat a ampliar la idea de les tasques que poden realitzar els psicopedagogs. Quan explico a les meves amistats o gent coneguda el que estic estudiant, el primer que em diuen és "treballaràs al cole amb nens i nenes que tenen dificultats" i jo els haig d'explicar que és el que més es veu, però les intervencions no estan acotades només als nens i nenes en el context escolar, sinó que hi ha més contextos on poder intervenir.

Per últim, m'agradaria comentar que el taller de competència social per a nens amb TEA m'ha semblat molt instructiu, sobretot per veure com es treballa en un grup d'aquestes característiques, des d'una vessant psicològica i també de l'aprenentatge. És meravellós observar el canvi que s'ha produït en ells, doncs al principi de curs aquests nens anaven cadascú per la seva banda, sense col·laborar si no se'ls demanava, sense interessar-se per la resta, fent les activitats proposades mig obligats i, ara, han establert un vincle, de manera espontània es relacionen entre ells i amb nosaltres i, els que mostraven una conducta una mica agressiva, aquesta ha disminuït notablement. Evidentment no és la panacea i menys per les poques sessions realitzades (14 fins ara, en queden dos de seguiment), però ells mateixos s'ho noten i els pares estan molt contents per la nova visió que ofereixen els seus fills.

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Material web de l'assignatura.

Mauri, T., Monereo, C., Badia, A. (2004) *La pràctica psicopedagògica en educació formal*. Barcelona: FUOC.

Badia, A. Mauri, T., Monereo, (2006) *La pràctica psicopedagògica en educació no formal*. Barcelona: FUOC.

Monereo, C., Solé, I. (1999) "*El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*" Madrid: Alianza Editorial.

Barrachina, LL., Sanz, M. "Diagnòstic en educació. Mòdul 2: Tècniques de recollida de dades". Barcelona: FUOC.

Monereo, C. (2003) "*Models d'orientació educativa i intervenció psicopedagògica*". Barcelona: FUOC.

Juan J. López-Ibor A. (2002) "DSM-IV-TR Breviario. Criterios diagnósticos". Barcelona: MASSON, S.A.

Vallés Arándiga, A. (1998 2ª impresión) "Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica" Valencia: Ed. Promolibro

Emilio Sánchez, M. (2000) "*Dificultats de l'aprenentatge i intervenció psicopedagògica*" Editorial: FUOC

Pla director de salut mental i addiccions. "*Pla d'atenció integral a les persones amb trastorn de l'espectre autista (TEA)*." Barcelona: Direcció General de Regulació, Planificació i Recursos Sanitaris, Generalitat de Catalunya; 2012.

<http://fundacioncadah.org/web/articulo/tdah-guias-para-padres-y-educadores.html>

<http://www.fundacionadana.org/>

http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Departament/Normativa/Lleis_educacio/ARXIUS/LEC_12_2009.pdf

<http://www20.gencat.cat/portal/site/familiaescola/menuitem.fd35a3c63db97ad9aacf3010b0c0e1a0/?vgnnextoid=bb84f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=bb84f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

<http://www20.gencat.cat/portal/site/familiaescola/menuitem.fd35a3c63db97ad9aacf3010b0c0e1a0/?vgnnextoid=f1f3f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=f1f3f679b3db0310VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

ANNEXOS

FITXA D'AVALUACIÓ: TALLER TDA-H PER A PARES

Data:

Sexe: F

M

Aquest qüestionari és personal i anònim.
Pensem que la teva opinió és molt important per tal de valorar, revisar i adequar la jornada per a formacions futures.

T'agraïm, per tant, que contestis les diverses qüestions d'acord amb l'escala següent:

(gens) (molt)
1 2 3 4 5

1.- Els temes tractats durant la sessió t'han semblat interessants? 1 2 3 4 5

2.- Els continguts s'han explicat amb claredat? 1 2 3 4 5

3.- T'han semblat adequades les activitats realitzades? 1 2 3 4 5

Explica quina t'ha agradat més i per què:

.....
.....
.....

4.- Has aprofundit en aquest tema? Sí

No

5.- Un cop realitzat el taller, s'han complert les expectatives que tenies? Sí

No

7.- Escriu en aquest espai comentaris o suggeriments d'algun aspecte que vulguis destacar:

.....
.....
.....
.....

8.- Valora aquest taller en el seu conjunt 1 2 3 4 5

GRÀCIES

GRAELLA DIÀRIA

Activitat	Dia															
	08/04	11/04	15/04	18/04	22/04	25/04	29/04	02/05	06/05	09/05	13/05	16/05	20/05	23/05	27/05	30/05
I. Global		X					X				X			X		
O. Bàsica	X		X	X			X		X	X			X		X	
Redactat			X				X			X			X			X
Fets numèrics	X					X					X			X		
Problemes		X		X		X		X						X	X	
T. estudi:		X			X			X		X		X				X
- Subratllar					X				X			X				X
- Esquemes					X							X				X
- Preguntes					X							X				X

19

On s'amaga?

3

Nombre de jugadors: 4

Objectiu:

- Trobar paraules amagades en altres paraules; acostumar-se a distingir entre la forma i el significat.

Material:

- 14 cartes amb dibuixos de mots monosíl·labs
- 14 cartes amb dibuixos de mots polisíl·labs (cadascun dels quals conté un dels monosíl·labs dibuixats).

Els 28 mots que es treballen són els següents:

arc	barca	pet	trompeta
cor	corda	plat	plata
cul	calculadora	poll	ampolla
drap	asparadrap	pot	hipopòtam
fil	fila	sol	cassola
flam	flama	tren	trena
got	bigoti	ull	fulla

Procediment:**Conceptes previs**

Cal que els jugadors sàpiguen distingir els mots que tenen una síl·laba (un cop) de les que tenen diverses síl·labes. Per tal de practicar-ho podem fer el següent:

- Repartir totes les cartes (set per a cada jugador)
- Demanar que, per torn, vagin tirant les cartes que representen una paraula que es diu d'un sol cop; cal que les vagin verbalitzant.
- Després demanarem que tirin les cartes que es diuen amb dos cops, amb tres, etc. (o bé que tirin les cartes que es diuen amb més d'un cop).
- Cal aprofitar aquesta fase per comprovar la comprensió dels dibuixos i la correcció de les paraules.
- Després els farem adonar que totes les paraules que es diuen amb un cop estan amagades a dins de les altres paraules: posarem algun exemple, i demanarem al grup que entre tots aparellin la resta de les cartes.

Desenvolupament del joc

- Es reparteixen set cartes a cada jugador i s'estableix el torn de joc mitjançant un dau o una cançó de repartir.
- Cadascun dels jugadors descarta les parelles de cartes en què una paraula està amagada dins una altra. Per descartar una parella ha d'obrir les dues cartes, ensenyar-les als altres jugadors, assenyalar la paraula curta (p.ex., el got) i preguntar en veu alta: *On s'amaga el got?* I tot el grup li ha de respondre amb el nom de l'altra carta: *Al bigoti!*
- Cada jugador, per torn, agafa una carta del jugador de la seva esquerra i compron si es pot aparellar amb una de les seves. Si les pot aparellar les descarta de la manera que s'ha explicat.
- Guanya el primer jugador que es quedi sense cap carta.

En aquest joc (vegeu joc número 3), en aquest cas, quan s'aga el got, es demana que es trobi on s'amaga (p.ex., El got s'amaga a dins del bigoti).